

גבורה ישראלית

יום עיון לקראת חג החנוכה – מכון מאיר

גוי אל גוי חרב. הניגוד הנמצא בין גוי לגוי, כל זמן שהוא נצרך, הרי הוא מתיקוני העולם והוא משכלל את הדרו. וכיון שיש ניגוד, מוכרחת היא יראת המלחמה להמצא, וצריך חרב מוכנת בכף כדי להשוות את המשקל של הכח, כדי שלא תתפרץ מלחמה. וזאת היא הודה והדרה של החרב, שע"י כחה מתקיים צביון החיים המלא ניגודים, ומ"מ היא שומרת את השלום לפי הערך, ותעודתה היא באמת שלא תהי' לכלי שימוש כ"א לתכשיט, שכה הניגוד יהיה בכח, כדי לתמם את כל גוי ע"פ צביונו המיוחד, ומ"מ לא יצא אל הפועל לשפך דם. אמנם בימות המשיח, לעת אשר תתבשל האנושיות[ן] לגמרי, אז יסור כח הניגוד משרשו, ושינוי הראוי להמצא בין העמים יעמד ע"פ מערכה משטרית, כאותה המערכה של האיברים הפרטיים של גוף שלם. ואז לא יהיה החרב נדרש כלל, כי אין כאן אפילו כח גנוז שיש לו אפשרות להתפרץ לכלל מלחמה, ולא יהי' נמצא כ"א שלום מחלט, ורגשי ידידות וכבוד בין כל העמים, ותבטל גם מעלת התכשיט של הזיין, מפני שאינן צריכין.

מח. ואיכא דאמרי, א"ל לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן מפני מה הן בטלין לימות המשיח. א"ל, אף לימות המשיח אינם בטלין. היינו דשמואל, ופליגי דר"ח ב"א. מדרגות שונות אפשריות הן להגלות בעולם, ובכל אחת מהנה אפשר שתבא גאולת ישראל וימות המשיח יחלו. החרב, אפשר שתהי' משמשת לא רק בתור מגין ושומר את השלום שלא יופר, כ"א עוד יהי' לה תפקיד לבער קוצים ולהכניע עריצים, ומ"מ כשתבא השעה שישראל יוכל לבא אל מנוחתו ונחלתו, תהיה יד ד' נטויה עליו. ואם גם בעתיד, אשר כנסת ישראל תשוב לגדולתה, עוד יוכל להיות שמ"מ כח הגבורה יהיה צריך לעשות את דרכו לפעמים גם בחרב נוקמת - א"כ יחשב בצדק הזיין לתכשיט ישראלי ג"כ, אע"פ שבעקרו איננו בא כ"א מפני ההכרח. ... אבל מבטלי החרב, בני ישראל, צריכים להיות בתחילה חגורי חרב, והוראת גבורתם צריכה לבא בתכונה של פועל ומעשה.

9. סידור הגר"א (שיח יצחק)

גבורים ביד חלשים. הכוונה שהיו כ"כ צדיקים שלא תלו נצחונם מחמת גבורתם, רק מאת ה' היתה זאת. וזהו מאמרם חלשים, שהיו חלשים בדעתם שידעו שמחמתם לא ינצחו רק מחמת עזרת ה'.

שמכבש את הגוף הבהמי ואת תאוותיו הגסות והסוערות, גבורת ארך אפים הטוב מגבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר. זאת היא הגבורה האזורה לישראל, הנאותה ליסוד המוסר הטהור והרמת ערכו של האדם ביתרונו מן הבהמה.

6. עולת רא"ה א', עמי רל"ג

ההבדל שבין גדולה וגבורה יתואר ג"כ בכמות ואיכות.

7. אורות עמי כ"ד; ישראל ותחיתו ה'

הגבורה האלהית השרויה בעולם, שהדשה את העולם ומחדשתו בכל יום, היא היא שמפיה שמענו את התורה. מפי הגבורה שמענו "אנכי" ו"לא יהיה לך", וכל התורה כולה קבל משה מפי הגבורה. את הגוף אין אנהנו עוזבים, לא את הגוף הפרטי ולא את הגויה הלאומית, כי אם אנהנו מנצחים אותו. יודעים אנהנו, שהיצר הרע והיצר הטוב יצירה אחת היא מידי אל עולם, וכמו כן עולם הזה ועולם הבא, העולם החברתי, המשטרי והרוחני, התיאורי, המוסרי, האידיאלי והממשי, הכל חטיבה אחת היא והכל עולה כמעלות הקדש ומשועבד לרצון גבוה, הכל הוא "אמרת ונעשה רצוני". גבורתנו עדינה היא, א"א שתהיה גבורת הרבן וכליון.

8. עין אי"ה שבת ב', ר', מ"ב-מ"ד

מב. לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת כו' ר"א אומר תכשיטין הן לו. הגבורה, כשהיא לעצמה היא תכשיט. עז החיים בכל אופן הוא טוב ונאה, והיא בטבעה מחוברת עם גבורת הנפש, שהיא באה דוקא עם טהרתה ויושרה. ע"כ הסימנים החיצוניים המראים על הגבורה, הנם ג"כ תכשיטין.

מג. וחכ"א, אינן אלא לגנאי, שנאמר וכתתו חרבותם לאתים ותחיתותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. אע"פ שעצם מדת הגבורה היא תפארת ותכשיט לאדם, אבל האופן אשר [נשמטשו] [נשתמשו] בו עד כה בנ"א בגבורתם הוא מכווער הרבה. ובאשר כלי הזיין, שהשימוש בו הי' ברובו רק להרע, הוא מורה יותר על ההשתתה האנושית(ות) ממה שמורה על תפארת הגבורה הצפונה בקרבן, ע"כ אינם אלא לגנאי.

מד. תניא, אמרו לו לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלין לימות המשיח. א"ל, מפני שאינן צריכין, שנאמר (ו)לא ישא

1. תפילת שמונה עשרה

ועל הנסים ... בימי מתתיה בן יוחנן בהן גדול תשמונאי וכו' ... ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריכם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. ורשעים ביד צדיקים. וטמאים ביד טהורים. ויודים ביד עוסקי תורתך. לך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה.

2. רס"י במדבר י"ג, י"ח

את הארץ מה היא - (צמ"ר) יט ארץ מגללת גזורים וט ארץ מגללת חלקים.

3. הכתב והקבלה בראשית כ"ה, כ"ג

יאמץ. ... גבורה היא בכח הגוף, והאומץ בלב ורוח, וזהו חזק ואמץ בכל המקרא, כמעט כולם אצל מלחמה, החוזק הוא לגשת אל המלחמה או למקום סכנה בלי חת, והאומץ הוא שלא יחת גם כשהצרה קרובה והוא בתוך רעש המלחמה, לא יבריחנו בן קשת ומהמון חרבות לא יירא, ולכן יקדם תמיד החוזק להאומץ כפי תולדותם באדם.

4. דרך החיים למהר"ל עמי קס"א; אבות ד', א'

... ואם יקרא גבור אשר הוא היה מנצח את אחר אם כן מעלתו מצד אותו אשר היה מנוצח ואין זה רושם במנוצח ואין זה מצד עצמו מה שהיה מנוצח אחר, ואפילו אם היה כובש כמה כרכים מכל מקום שם גבור בא על האדם עצמו, ודבר זה מה שהיה כובש כרכים הרבה הוא מצד המנוצח שהוא זולתו ואין נחשב דבר במנוצח וראוי שתהיה המעלה בעצמו של בעל התואר לא מצד אחר וזה שהיה כובש כרכים אם לא היה מנוצח אין כאן גבורה. ... אבל הכובש את יצרו, וזה מצד האדם עצמו לא מצד הזולת ובשביל כך ראוי שיקרא גבור.

5. עולת רא"ה א', עמי ע"ה

גבורה מיוחדת היא גבורתם של ישראל, גבורה המצטינת לא בכבושים שמכבשים את אחרים, מכניעים אותם או מאבדים אותם, אלא גבורה שבעקרה היא קשורה בכבוש שהאדם כובש את עצמו, גבורת הנשמה האלהית, הרוח האצילי של האדם,